

مجموعه دروس تخصصی پلیس دیپلماتیک
دوره تخصصی - تکمیلی (ترفیعاتی)
رشته اطلاعات ویژه افسران ارشد

نویسنده

علیرضا نوری

سخن‌ناشر

اهدنا گفتی صراط مستقیم دست تو بگرفت و بردت تا نعیم
اختاری بودی شدی تو آفتاب شادباش الله اعلم بالصواب
(مولانا)

مرکز تحقیقات کاربردی پاوا در راستای ارتقای سطح علمی و تخصصی کارکنان اقداماتی خدیی را شروع کرده است، علاوه بر آموزش‌های اولیه و بدو خدمت، لازم است در طول خدمت افراد هر مجموعه‌ای آمادگی خود را حفظ نموده و با اطلاعات روز در رابطه با ماموریت‌های محوله خود آشنا باشند. این مرکز با هدف تقویت، هدایت علمی، ارائه راهکارهای مناسب برای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، فعالیت‌های تحقیقاتی و مطالعاتی مرتبط با ماموریت‌های پلیس اطلاعات و امنیت عمومی را از طریق تالیف کتاب، ترجمه و تحقیق و با بهره‌گیری از اساتید، اندیشمندان و صاحب‌نظران در این عرصه و به روش‌هایی نظیر طرح تحقیقاتی، تشکیل میزگرد و برگزاری جلسات پژوهشی به انجام می‌رساند.

کتاب حاضر به منظور ارتقای سطح علمی و یادآوری سیاست‌های شغلی و نحوه برخورد کارکنان پلیس دیپلماتیک در حوزه ماموریت‌ها، ارائه از قبیل:

۱- تأمین حفاظت و حراست تمام سفارت‌خانه‌ها، کنسولگری‌ها، اقامتگاه‌های سفرا و همچنین مراکز و اماکن وابسته به نمایندگی‌های سیاسی خارجی و سازمان‌های بین‌المللی مقیم جمهوری اسلامی ایران؛

۲- برقراری نظم و امنیت و اجرای مقررات ترافیکی اماکن آنها حسب اعلام مراتب از طریق سازوکار اداری؛

۳- پیگیری بزه‌های اجتماعی علیه کارکنان نمایندگی‌های سیاسی خارجی مقیم کشور از طریق مراجع ذیربط؛

- ۴- هدایت، کنترل و نظارت بر نحوه اعمال اقدامات فرماندهان انتظامی در استان‌ها و اعمال نظارت ستادی بر پلیس دیپلماتیک استان‌ها؛
- ۵- پیگیری، کنترل، ابلاغ و اعمال هماهنگی تردد و مسافرت آنها؛
- ۶- حفاظت از سفرا در مواقع لزوم و حفاظت از هیات‌های سیاسی خارجی که به کشور وارد می‌شوند؛

و ده‌ها مأموریت دیگر که به تفصیل در این کتاب آمده است تدوین شده است. امید است به مصولات علمی این مرکز باعث ایجاد انگیزه و تقویت بنیه علمی و کمک به رفتار سازم و در نهایت ایجاد امنیت بیشتر گردد.

رئیس مرکز تحقیقات کاربردی پاوا

سرهنک رضا صبوری

بخش اول- دروس تخصصی تکمیلی (ترفیعاتی)، رسته اطلاعات، نیل به درجه

سرگردی

- ۱- نحوه جمع‌آوری اخبار و اطلاعات از سفارت‌خانه‌ها ۵
- ۲- جاسوس و خرابکاری در حوزه اعضای نمایندگی‌های خارجی مستقر در ایران ۱۶
- ۳- فرماندهی در یگان‌های ویژه حفاظت از مراکز دیپلماتیک ۲۹

بخش دوم- دروس تخصصی تکمیلی (ترفیعاتی)، رسته اطلاعات، نیل به درجه

سرهنگ دومی

- ۱- تهدیدات و آسیب‌ها در حوزه مأموریت‌های پلیس دیپلماتیک ۴۲
- ۲- نحوه و چگونگی اقدامات پلیس دیپلماتیک در تجمعات ۵۶

بخش سوم- دروس تخصصی تکمیلی (ترفیعاتی)، رسته اطلاعات، نیل به درجه

سرهنگی

- ۱- آشنایی با دستگاه‌های برون سازمانی حوزه مأموریت باس دیپلماتیک و توافق- نامه‌ها ۷۶

- ۲- اشراف اطلاعاتی بر سفارت‌خانه‌ها ۸۳

پیشگفتار

دیپلماسی از جمله قدیمی‌ترین مشاغل است، زیرا هنگامی که اولین برخوردها و منازعات بین قبایل و اقوام روی می‌داد و صلحی در پی داشت، مسلماً کسانی واسطه‌آشتی بوده‌اند و همین کسان را باید پیشگامان دیپلمات‌های امروز به‌شمار آورد. سفیران، در گذشته دور، از طرف سلاطین مأمور ابلاغ پیام‌های دوستی، اتحاد و جنگ یا صلح بوده‌اند. سفیران، به نمایندگی سلطان متبوع خود، می‌بایست پیام و احتمالاً هدایایی را به سلطان دیگر رسانده و پاسخ دریافت دارند و به سلامت مراجعت کنند. پس به‌طور طبیعی مستحق احترام و مصونیت‌هایی بودند و این احترامات و مصونیت‌ها، کم و بیش نزد تمام اقوام رعایت می‌شده است.

اعزام سفیر از طرف یک سلطان و پذیرفته‌شدن وی نزد سلطان طرف مقابل، یک رابطه دیپلماتیک به‌شمار می‌آید. در آغاز، روابط ملل بیشتر بین افراد بود که به کشورهای دیگر، به‌خصوص به قصد بازرگانی، سفر می‌نمودند یا مقیم می‌شدند. به همین دلیل تأسیسات کنسولی که خاص روابط بین افراد و اتباع بود، زودتر از تأسیسات دیپلماتیک که منحصرأ به روابط بین سلاطین اختصاص داشت، به وجود آمد. درباره وجود روابط دیپلماتیک در اسلام، چنین آمده است که «روابط دیپلماتیک از ابتدای ظهور اسلام وجود داشته و حضرت محمد (ص) برای تبلیغ اسلام در عربستان و سایر نقاط از آن استفاده کرده است». به تدریج با توسعه اسلام، روابط دیپلماتیک نیز گسترش یافت و به شکل منظمی به خود گرفت. روابط خارجی (دیپلماتیک) خود مقدمه‌ای برای برقراری انواع روابط دیگر است نظیر روابط تجاری، بازرگانی و امثال آن. با توجه به اینکه در ابتدا سطح روابط کشورها با یکدیگر و قوانین و عرف دولت‌ها متضمن رفتار سیاسی با نمایندگان کشورها بود، کنوانسیون وین سال ۱۹۶۱ درخصوص روابط دیپلماتیک و ۱۹۶۳ درخصوص روابط کنسولی به عنوان نخستین سند فرادستی و سنگ‌بنای اهداف و الزامات در روابط سیاسی و در حقیقت مدل و الگویی بین کشورها تدوین شد. این کنوانسیون‌ها مجموعه‌ای مدون از قواعد عرفی کشورها بوده و در مواردی نیز نوآوری دارد. همچنین با وضع مقررات جدید

یا اختیار کردن یک نظریه از میان نظریات مختلف، حقوق دیپلماتیک و کنسولی را پیشرفت داده و به اختلافات تئوریک گذشته که موجب کم‌اعتباری قواعد دیپلماتیک بود پایان داده است. این کنوانسیون در بخش‌های مختلف به تفکیک مصونیت اشخاص، اماکن، مکاتبات رسمی، اثاث و وسایل نقلیه نمایندگی را در کشورهای دیگر بیان و وظایف دولت‌ها را با رعایت اصل عمل متقابل تشریح کرده است.

در این اثر سعی شده است مطالب به اختصار و با هدف استفاده همکاران محترم رسته اطلاعات در دوره‌های تخصصی تکمیلی (ترفعاتی) تدوین شود و دارای ویژگی‌های ذیل می‌باشد:

۱- براساس عناوین و سرفصل‌های معاونت تربیت و آموزش ناجا به تناسب موضوع برای تدریس در مراکز آموزش ناجا تألیف و از مباحث خارج از سرفصل پرهیز شده است.

۲- به مفاهیم اساسی پرداخته و از طرح مباحث تفصیلی و جانبی تا حد ممکن خودداری شده است.

از مهمترین وظایف فرماندهی پلیس دیپلماتیک حفاظت و حراست فیزیکی از جامعه دیپلماتیک و مراکز مربوط به نمایندگی‌های سیاسی مستقر در جمهوری اسلامی ایران و اشراف اطلاعاتی بر نحوه عملکرد اعضاء و کارکنان نمایندگی‌های یادشده می‌باشد که کتاب حاضر با الهام از کنوانسیون‌های مربوط به منظور مطالعه مهم جنبه‌های حقوق دیپلماتیک و کنسولی در مأموریت‌های فرماندهی پلیس دیپلماتیک، قواعد حاکم بر این روابط مطابق سرفصل‌های مصوب تنظیم شده و در عین حال سعی شده است به گونه‌ای باشد که پاسخگوی پرسش‌های عام تمام علاقه‌مندان نیز باشد. امید است با نذکرها و ارشادهای صاحب‌نظران محترم مخروم نمانده و از راهنمایی‌های خوانندگان گرامی در اصلاح و رفع کاستی‌های موجود برخوردار شویم.

و من الله التوفیق

علیرضا نجفی